

Nautiske instrumenter – sekstanter og oktanter

Indledning til Lærebog i Navigation fra 1903: *Navigationen er den Videnskab, der lærer at finde vej over Havet. Hertil kræves til enhver Tid at kunne bestemme Skibets paaværende Sted og fra dette finde Vej til et andet Sted, hvis Beliggenhed er bekendt.*

Sekstanten, og før den oktanten og andre tidligere vinkelmålingsapparater, var helt nødvendige for at finde sin position på åbent hav eller i luften, og dermed finde frem til sin destination, før de elektroniske hjælpemidler kom til. Dertil krævedes et kronometer, en almanak og en udgave af tabeller. Den smarteste tabelsamling var udviklet til flyvere. Ikke helt nøjagtig, men god nok til de fleste kaptajner.

I Marinestuen har vi i øjeblikket ophængt 5 sekstanter og 1 oktant, som alle er skænket af medlemmer eller deres efterladte. En mere er der ved at blive lavet ophæng til. Vi har desværre ikke oplysninger om, hvor alle kommer fra. Men i 2005 donerede Gunnar Marcussen en fin gammel sekstant. Og den seneste vi har modtaget er efter navigationslærer Hvidkjær. Vi tager gerne imod flere til udsmykning. Man kan sælge dem på auktion, men får ikke særlig meget for dem.

Undertegnede har bidraget med sin gamle tyske ubådssekstant af mærket Plath. Den var krigsbytte og var til salg i Hull i 1959 hos det kendte firma med nautisk udstyr, Cooke & Son. De skulle have samme pris for den brugte tyske som en ny af det fine engelske mærke, Kelvin Hughes, på grund af den erkendt bedre Plath prismekvalitet. Dengang havde en "rigtig" styrmand og kaptajn sin egen sekstant, så han ikke skulle nøjes med skibets måske dårligere instrument eller skulle skifte indstillinger før brug. I øvrigt kunne der "i gamle dage" være brug for 3 stykker, når både kaptajn, overstyrmand og 3. styrmand stillede op på broen for at finde middagsbredden. Det var mest en gammel tradition og et show for passagererne, for 3. styrmand kunne naturligvis sagtens måle solens højde alene.

Så brug af sekstanten var et vigtigt fag for en navigatør at lære. Nu hører man fra en navigationsskole, at eleverne ikke længere skal bruge tid på at sætte sig ind i disse forældede kundskaber, fordi *det er meget usandsynligt, at alle satellitterne falder ned på en gang*. Men jeg har oplevet på et chartret koreansk skib, at GPS'en holdt op med at fungere midt ude i Stillehavet, og vi havde kun den ene. De unge koreanske styrmænd fandt en sekstant frem, men fik aldrig en brugbar position ud af anstrengelserne. Så var det godt, at den gamle skipper havde sin Plath og kunne huske at bruge den.

14.08.2014 / Kurt Kaysen